

**Handläggare**  
Felicia Nipstrand  
Telefon: 08-508 28 857

**Till**  
Miljö- och hälsoskyddsnämnden  
MHN 2020-04-21 p. 11

## **Hälsoskyddstillsyn på skolor och förskolor 2019**

### **Förvaltningens förslag till beslut**

1. Godkänna förvaltningens rapport
2. Överlämna förvaltningens rapport till utbildningsförvaltningen, stadsdelarna: Rinkeby-Kista, Enskede-Årsta-Vantör, Farsta, Bromma, Hässelby-Vällingby, Kungsholmen, Norrmalm, Östermalm, Skarpnäck, Skärholmen, Spånga-Tensta, Södermalm, Älvsjö, Hägersten-Liljeholmen samt Skolfastigheter i Stockholm AB

Anna Hadenius  
Förvaltningschef

Monika Gerdhem  
Avdelningschef

### **Sammanfattning**

Riktad tillsyn är ett verktyg för att uppnå en sund miljö i alla skolor och förskolor, både inomhus och utomhus. Tillsynen bedrivs både som ordinarie löpande tillsyn och i projektform. Den löpande tillsynen sker genom återkommande inspektioner för att kontrollera kända problemområden. Fokus för denna tillsyn är ventilation, installationsbuller, städkemikalier samt hygien och städning, eftersom det är dessa delar som oftast brister. Förvaltningen kontrollerar även anmärkningar som erhållits vid föregående inspektion. Projektillsynen syftar till att kontrollera eller kartlägga avgränsade aktuella frågor.

Under 2019 har förvaltningen:

- Utfört löpande planerad tillsyn på förskolor och skolor
- Utfört tillsyn av öppna förskolor
- Utfört tillsynsprojekt Buller från fasta installationer i förskolor
- Fortsatt tillsynsprojekt Rökfria skolgårdar
- Handlagt uppföljningsärenden
- Utfört radontillsyn
- Handlagt anmälningar av nya verksamheter
- Samverkat med andra förvaltningar och kommunala bolag

**Resultat och slutsatser**

Under 2019 har totalt 395 stycken inspektioner genomförts på skolor och förskolor. I detta antal ingår den ordinarie riktade tillsynen på förskolor och skolor som var 249 stycken, nyanmälan 46 stycken, tillsyn av öppna förskolor 18 stycken samt projekt Buller från fasta installationer i förskolor 53 stycken och projekt Rökfria skolgårdar 29 stycken.

Inom den ordinarie riktade tillsynen har 54 procent av besökta verksamheter haft sådana brister gällande främst buller och ventilation att förvaltningen bedömt att uppföljning krävs. Vid projekt Buller från fasta installationer i förskolor som genomfördes i Bromma och Rinkeby-Kista uppmättes vid 65 procent av inspektionerna ljudnivåer som behövde följas upp (>33 dBA). Totalt har 171 stycken uppföljningsärenden startats under 2019. Några av dessa härrör från brister som noterats vid inspektion under slutet av 2018. I vissa ärenden där uppföljning krävdes har brister åtgärdats under inspektionsrapportens yttrandetid och i ett av dessa fall har något uppföljningsärende därför inte behövt startas.

Under hösten 2019 startades ett gemensamt tillsynsprojekt inom öppna förskolor med bland annat fokus på kemikaliesmart förskola tillsammans med Göteborg och Malmö Stad. Tillsynen har visat att de kommunala öppna förskolorna inte kommit lika långt i arbetet med vägledningen kemikaliesmart förskola som de kommunala förskolorna gjort och att samtliga besökta verksamheter ännu inte uppnått alla åtgärder i nivå 1 i vägledningen. Miljöförvaltningen kommer att följa upp hur arbetet med kemikaliesmart förskola gått samt följa upp övriga anmärkningar vid nästkommande tillsynsbesök.

Under 2019 avslutades 191 stycken uppföljningsärenden vilket innebär att lika många verksamheter och mångfaldigt fler barn och ungdomar i Stockholm fått förbättrad inomhusmiljö i sin dagliga

vistelsemiljö. Det har varit stor variation av typen på vidtagna åtgärder för att klara Folkhälsomyndighetens riktvärden gällande buller och ventilation. Vissa åtgärder har varit enkla och har kunnat utföras till en lägre kostnad. Exempelvis är installation av bullerdämpare eller injustering av luftflöden billigare och enklare åtgärder än att byta ut hela ventilationsaggregat som på vissa verksamheter har krävts för att åtgärda anmärkningen på antingen buller eller bristande ventilation. Kostnader för åtgärder varierar från cirka 10 000 kronor till flera 100 000-tals kronor. Förvaltningen driver i dagsläget drygt 320 uppföljningsärenden.

De brister som följs upp särskilt är buller, bristfällig ventilation och fukt. Buller och höga ljudnivåer i skol- och förskolemiljö är sällan skadligt för hörseln men bullerexponeringen har betydelse för hälsan, livskvaliteten och inläringen. Dålig luftkvalitet inomhus kan bland annat leda till besvär med ögon, näsa och hals samt astma och allergi. En bristfällig ventilation innebär även att emissioner från material i verksamheten inte ventileras bort. Därutöver ansamlas mer damm som kan innehålla kemikalier som ftalater och bromerade flamskyddsmedel. Dålig luftkvalitet kan bero på bland annat bristfällig ventilation, för många personer i lokalerna eller fuktskador.

Efter år av tillsyn på Stockholms förskolor och skolor kan förvaltningen konstatera att problem med ventilationen är vanligt och att det största problemet är att ventilationen genererar buller, men även att ventilationen är bristfällig och inte anpassad till den verksamhet som bedrivs. Många verksamhetsutövare saknar kunskap om ventilationen räcker till för det antal personer som vistas i lokalen eller om ljudnivån från ventilationen är för hög och utgör en hälsorisk. Under 2019 har miljöförvaltningen fortsatt med den inventering som påbörjades 2016 av personbelastningskartor på skolor och förskolor. 36 procent av inspekterade skolor och förskolor under 2019 hade en personbelastningskarta. Detta är en tydlig förbättring från tidigare år där 5-14 % av inspekterade verksamheter haft en personbelastningskarta. Personbelastningskartor visar hur många personer som stadigvarande samtidigt kan vistas i varje rum utifrån ventilationens kapacitet.

Under våren 2019 fortsatte miljöförvaltningen sin tillsyn av rökfria skolgårdar som påbörjades 2018. Under 2018 ingick 81 gymnasieskolor i projektet Rökfria skolgårdar där 31 stycken

uppfyllde ett eller flera kriterier för uppföljning. De gymnasieskolorna med en eller flera anmärkningar fick möjlighet att åtgärda bristen/bristerna inom sin egenkontroll till miljöförvaltningens återbesök året därpå (maj 2019). Information gick ut till verksamheterna att om bristerna kvarstod skulle miljöförvaltningen driva anmärkningarna vidare i ett uppföljningsärende.

Under 2019 inspekterades de gymnasium som hade ett eller flera kriterier för uppföljning. Av dessa gymnasium kvarstod brister på 10 gymnasium. Bristerna gällde främst att det röktes på skolans område och att det förekom askkoppar och mycket fimpar på skolgården under inspektionstillfället. Miljöförvaltningen följde upp dessa brister i uppföljningsärenden för respektive gymnasium. Verksamheterna fick då redovisa handlingsplaner för att minska rökningen bland elever samt rutiner och tillvägagångssätt för att hantera fimpar på skolgården. Förekom det askkoppar på skolgården skulle ansvarig person (verksamhet eller fastighetsägare) dokumentera att denna tagits bort. Samtliga gymnasier där det startats uppföljningsärenden hos förvaltningen har redovisat tillfredsställande handlingsplaner mm och ärendena har därför kunnat avslutas.

Genom den riktade tillsynen av skol- och förskolelokaler vet förvaltningen att 88,6 procent av alla verksamheter i Stockholm är radonmätta och har halter under 200 Bq/m<sup>3</sup>. Enligt strålskyddslagen är det fastighetsägaren som ska optimera strålskyddet genom att vidta åtgärder så att radonhalten hålls så låg som det är möjligt och rimligt. Ägare till de fastigheter där det saknas mätresultat kommer fortsättningsvis att uppmanas om att mäta och rapportera radon. De fastighetsägare som inte redovisar mätresultat kommer därefter att föreläggas om att mäta, vid behov åtgärda förhöjda halter och efter mätning rapportera till miljöförvaltningen.

Slut

### **Bilagor**

1. Årsrapport 2019, Hälsoskyddstillsyn på skolor och förskolor